

Mobilność społeczna w kontekście migracji – na podstawie badań polskich migrantów w Norwegii

Dr Elżbieta Czapka
Instytut Socjologii, UMCS
Norwegian Center for Minority Health Research, Oslo, Norwegia

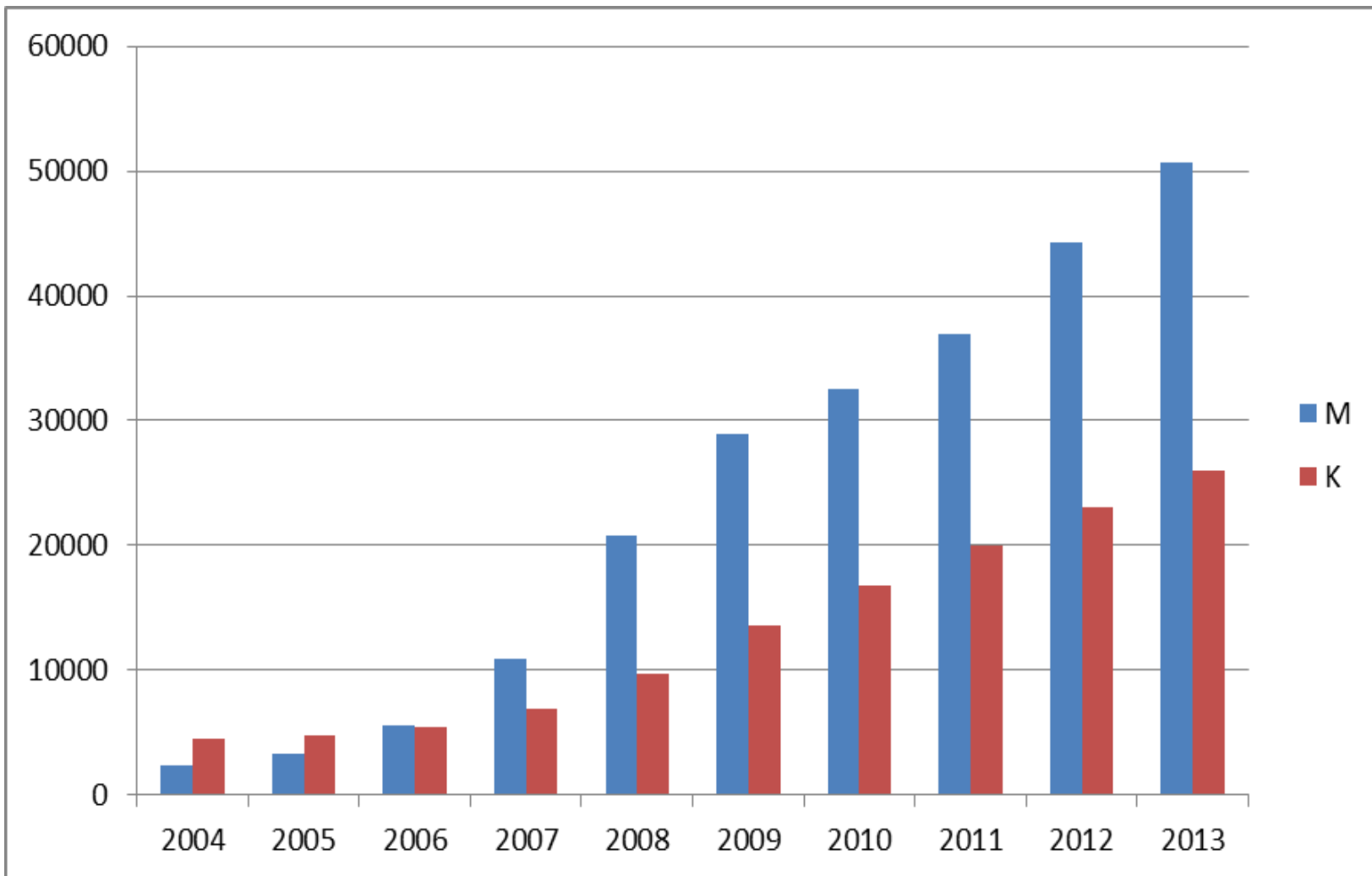
„PRZESTRZEŃ, GOSPODARKA, SPOŁECZEŃSTWO - WYMIARY MOBILNOŚCI POLAKÓW W XXI W.”
Kazimierz Dolny, 26-27 września 2016 r.

„Nie jakość dobr ani ich użyteczność się liczy
ale mobilność; nie to gdzie jesteś ani co masz
ale skąd jesteś, gdzie idziesz i w jakim tempie
tam idziesz.” (C.L.R. James)

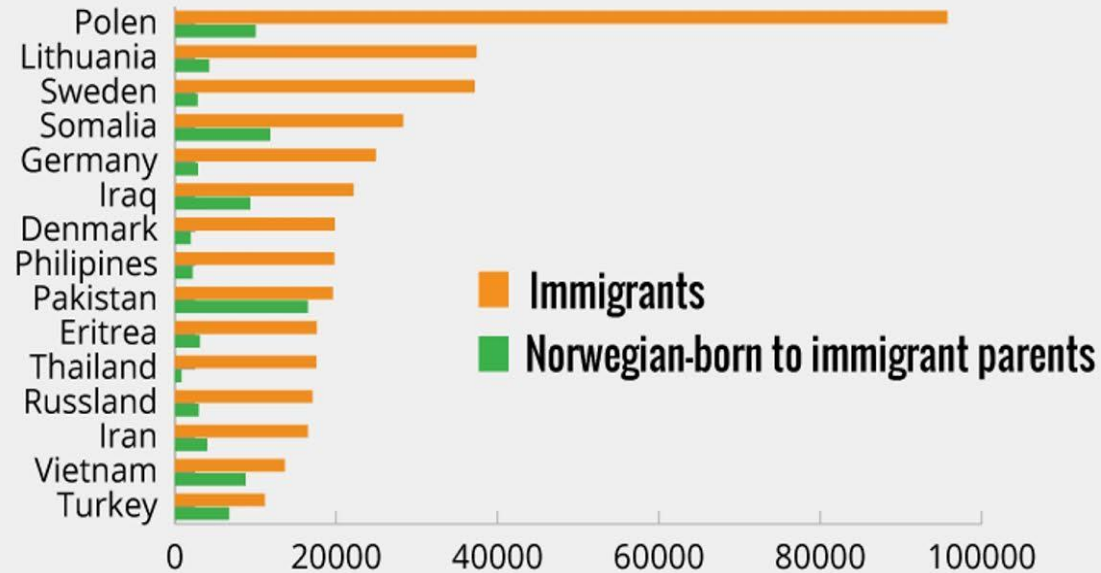
Polacy w Norwegii

- Polacy stanowią obecnie największą grupę migrantów w Norwegii.
 - Zgodnie z danymi SSB (Statistics Norway), w państwie tym przebywa blisko 100 000 zarejestrowanych Polaków (SSB, 01.01.2016).
 - Pomimo kryzysu naftowego, który był także udziałem Norwegii, nie zaobserwowano masowego powrotu polskich migrantów do kraju.
-

POLACY W NORWEGII (2004-2013)

The 15 largest countries 1 January 2016

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Mobilność społeczna w kontekście migracji

- Migracji czyli przemieszczaniu się jednostki w przestrzeni geograficznej, zazwyczaj towarzyszy mobilność społeczna czyli zmiana położenia w strukturze społecznej (awans lub degradacja)
 - W przypadku migracji o charakterze ekonomicznym często mamy do czynienia z rodzajem mobilności określanym w literaturze jako *contradictory class mobility* (Parrenas 2015, Morokvasic 2003) – wzrost statusu społecznego w społeczności wysyłającej i degradacja w społeczności przyjmującej.
-

Charakter zatrudnienia polskich migrantów w Norwegii

- Polscy imigranci pracują głównie w sektorze usługowym, w szczególności w branży budowlanej, w firmach sprzątających i w firmach oferujących usługi opiekuńcze.
 - Według badań realizowanych w ramach projektu "Migranci polscy w Oslo", dwie z trzech kobiet polskich pracujących w Oslo, trudni się sprzątaniami. Aż 84% pracuje nielegalnie lub półlegalnie (Friberg, 2010).
-

Samocena wykonywanej pracy (%)

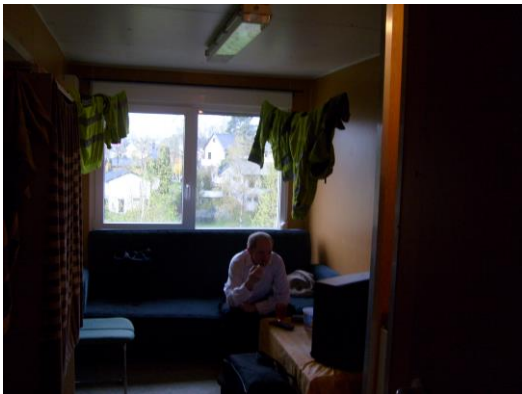
	Całkowicie	częściowo	wcale	Poniżej oczekiwań	Brak odpowiedzi
Finansowo opłacalna	27	56	2	9	6
Zgodna z kwalifikacjami	33	22	31	5	9
Przyjazna zdrowiu	24	30	33	4	9
Dająca poczucie bezpieczeństwa	29	45	12	5	9
Zapewniająca mi poczucie poszanowania	37	33	16	4	10
Gwarantująca mi awans zawodowy po powrocie do Polski	18	16	47	6	13
Gwarantująca awans zawodowy w Norwegii	20	27	38	4	11

Marginalizacja

- Życie „pomiędzy” krajem pochodzenia a krajem imigracji, izolacja społeczna

Polacy budują sobie domy w Polsce ale w nich nie mieszkają. (Kobieta, 30 lat)

Tutaj to nie ma życia, to aby przetrwać. Ale ja co 6 tygodni jadę do domu. I wtedy siadam sobie w swoim fotelu i oglądam TV. (Mężczyzna, 44 lata)

Marginalizacja

- Podwójna marginalizacja – problemy ze znalezieniem pracy w Polsce i nielegalne zatrudnienie w Norwegii, a tym samym brak świadczeń socjalnych.
-

Zatrudnienie w warunkach prekaryzacji

- *Wiesz, to było około sześciu lub siedmiu godzin. Straszne, straszne. Kiedy spojrzałam na tę litewską dziewczynę na rękach i kolanach, byle szybciej i szybciej. Miała dyplom z psychologii. Byłam dosłownie w szoku. Byłam w stanie utrzymać się tam tydzień, oczywiście. Ale pomyślałam sobie: Boże, to nie jest praca dla człowieka. Płacono nam 120 koron za godzinę. Całkiem przyzwoicie. **Nawet chciano podpisać umowę z nami** A potem znowu szukałam pracy. W pewnym sensie, znalazłam bardziej stabilną pracę przechodząc z pubu do pubu. Bo nigdy nie myślałam, że skończę jako kelnerka. Nigdy bym nie pomyślała w Polsce, że mogę pracować jako kelnerka. To znaczy, barmanka. Ale tak się złożyło, że właśnie znalazłam pracę jako kelnerka. Chcieli zatrudnić z językiem angielskim, w porządku. Nie wspominając, że zostaliśmy ponownie wykorzystani. 70 koron za godzinę. **Właściciel podpisał ze mną kontrakt. Ale mnie nie zarejestrował.** (Kobieta, 46 lat)*
-

Zatrudnienie w warunkach prekaryzacji

- *Na przykład normy są ustalone inaczej. Norweg może mniej zrobić od Polaka. Nie wiadomo jak to jest ale na przykład Norweg na naszym magazynie ma normę 650 paczek. Norweg ma załadować 650 paczek z towarami i wysłać na dany sklep. My mamy 700 a ci nowi którzy przyjechali i pracowali jak szaleni, maja 1000... I tak samo na przykład jeżeli chodzi o inny dział, owoce, warzywa. Norweg ma 4 i pół tony. Z tamtego roku ci co zostali do tej pory maja 5.200. A ci, co przyjechali teraz 6.500... Generalnie są to normy przekazywane ustnie, nie są chyba nigdzie zapisane. (Mężczyzna, 34 lata)*
-

Po szczeblach kariery...

- Większość Polskich migrantek w Norwegii, które nie znają języka norweskiego, pracuje w firmach sprzątających (legalnie bądź „na czarno”)
 - Kolejnym etapem kariery zawodowej dla wielu z nich jest pozycja asystenta w przedszkolu (wymagana znajomość norweskiego)
 - Zarówno kobiety jak i mężczyźni mają utrudniony awans w hierarchii zawodowej ze względu na nieuznawanie w Norwegii polskich dyplomów potwierdzających kwalifikacje zawodowe.
-

De er kommet for å bli

Polakk

Hvordan vil
det gå?

Utdrag fra boken "Polakk" av
Knut Hamsun og
Erik Fosberg Hansen

Wnioski

- Badania wskazują, iż sytuację części polskich migrantów w Norwegii charakteryzuje sprzeczna mobilność klasowa.
 - Młodszy migranci z wyższym wykształceniem częściej niż pozostali starają się zmienić swoje położenie społeczne (uczą się norweskiego, wybierają legalne zatrudnienie)
 - Nieznajomość języka norweskiego przez migrantów oraz nieuznawanie przez państwo norweskiego dyplomów potwierdzających kwalifikacje zawodowe to najważniejsze czynniki utrudniające awans zawodowy polskich migrantów w Norwegii.
-

Struktura klasowa w Norwegii i w Polsce w opinii Polskich migrantów

Chodzi o zróżnicowanie zarobkowe, tu jest klasa albo bardzo bogata albo klasa tak jakby średnia. Nie ma klasy najniższej. Najniższy to jest socjal. Ale z socjalu płacą mieszkania i dają część gotówki na przeżycie. To jak ktoś nie ma już żadnych dochodów. I to jest minimum. W innym razie to jest klasa średnia i bardzo zamożna. Bardzo zamożni to są prezesowie firm, i takich różnych dużych zakładów i jest ich bardzo mało.

*W Polsce są albo bogaci albo biedni, brakuje tej klasy średniej, nie. Tutaj to jest. To są ci, którzy zarabiają przeciętne pieniądze i których na wszystko stać.
(Mężczyzna, 56 lat)*

Dziękuję za uwagę!

